

Czibik Gábor

Történetek

Mátyás király

Egy forró nyári éjszakán, Péterrel épp adatokat gyűjtöttünk számítógépünkbe a hatvanas évekből származó műsorokról, a fülledt, poros, Krúdy utcai raktárban. A monoton, gépies munkát kicsit érdekesebbé akartuk tenni, és beszélgetni kezdtünk. Egymással szemben ültünk, jól láttuk és hallottuk egymást. Hajnali öt körül lehetett... Mivel folytatni akartuk az adatbevitelt, valami vérpezsdítő, agy-torna témát akartam felhozni, ami ismét formába lendíthette volna ellankadt figyelmünket. Jobb nem jutván eszembe, gondoltam valami történelemmel kapcsolatos, provokatív téma remélhetőleg lázba hozza Pétert, akiről tudtam, hogy történelem szakon végzett. Azonban tisztában voltam azzal, hogy szegény, reáltudományokon nevelkedett fejem nem versenyezhet az ő tudásával, és különben sem lehettem túl gondolatserkentő abban az órában, az egyhangú, elcsigázó munka közben. Legkézenfekvőbbnek még mindig Mátyás király látszott, talán róla tanultunk legtöbbet. Eszembe jutott, hogy gimnáziumi történelem tanárom tüzesen bírálta Mátyást, aki nem épített ki végvárrendszert, amíg a vallásos és nem hódító Veli Bajazid volt a török szultán, ez következésképp Mohácshoz vezetett. Gondoltam, ez megfelelő kezdés lesz. Amire emlékeztem még az évek távlatából, elszajkóztam Péternek, aki számos érveléssel oltalmazta Mátyást. Természetesen nem tudtam megcáfolni. Ezzel kezdetét vette egy sokkal hosszabbra és érdekesebbre nyúló beszélgetés, amely már számos más területet érintett, Mátyás előtt és után, szétfeszítve a történelem határait. Bár a munkakedv felélénkítésére szántam az egészet, felfrissültünk ugyan, de az 1-2 óra beszélgetés után kedvetlenül kezdtünk dolgozni. Alighogy elmerültem az adatbevitelben, Péter egy régi, gépelt papírlapot a magasba emelve váratlanul felkiáltott: Pont itt van egy műsorboríték arról, amiről beszéltem! Mátyás sziléziai kapcsolatairól!

És ekkor én már tudtam: az aznapi munkának vége...

Marslakók

A helyiségben, ahol a Rádió műsorborítékait leltároztuk, viszonylag sokan dolgoztunk (sokan sokat; ugye értik?). Munka közben szólt a rádió (mi más is szólhatott volna a Rádióban?), és néha beszélgettünk is. Egyszer csak megszakadt az adás. Mivel a rádiókészülék mindannyiunktól viszonylag távol állt, ahelyett, hogy valaki elkezdte volna csavargatni a gombokat (most egy igazi retro rádiót képzel-

jünk el), munkatársaimmal elkezdünk találgatni, hogy mi lehet az adásszünet oka.

Pali szólt elsőnek:

- Biztos leszálltak a marslakók, és ezért szakadt meg az adás.

Marcsi erre rávágta:

- Már megint?

- Hogyhogy már megint? - kiáltott közbe valaki.

- A múltkor is leszálltak! Csak egy kontinenssel odébb. Orson Welles bemondta a rádióban – válaszolt Marcsi.

- De miért szállnának le most épp ide? – kapcsolódtam be.

- Ugyan miért mennének a marslakók csak imperialistákhoz? Miért ne jöhetnének néha ide is? – kérdezett vissza Pali.

- Srácok, úgy látszik Pali megint hatvanas éveket kapott archiválásra... - kontázott Marcsi. Hirtelen Sára szólt közbe:

- Semmi gond, most olvasom egy 61-es műsorborítékban, hogy a szovjet bajtársak egy űrhajót lőttek fel Jurij Gagarinnal a fedélzeten, azaz valószínűleg kisegítik az amcsikat ...

- Nem késtek el ezzel egy kicsit? A marslakók kb. 20 évvel korábban szálltak le... - vágott vissza Marcsi.

- Jobb később, mint soha – bölcselt Pali.

- Úgy látszik a ruszkek nagyon komolyan vették az amerikaiak védelmét, mert nem sokra rá már nukleáris rakétákat is telepítettek volna az amerikaiak szájába, Kubába – érvelt tovább Miki, aki civil foglalkozásában történelem-magyar szakos tanár volt.

- A tények azt mutatják, hogy ők máshogy vélekedtek erről... – szólt közbe valaki a háttérből, alig hallhatóan.

- Vagy az is lehet, hogy az amerikaiak egész egyszerűen a vietnamiakat nézték marslakóknak... – bátorkodtam hozzászólni.

Sára, aki viszont karnagyként végzett és szerette a zenét, beleunt a sok okoskodásba, a rádióhoz lépett és megmozgatta a vezetéket. Kis recsegést követően ismét megszólalt valami komolyzene, amitől rögtön megkönnyebbülve sóhajtott fel:

- Gyerekek, asszem ma sem szálltak le a marslakók...

Mint a köd

Pali, akivel gyakran kerültem egy műszakba a műsorborítékok leltározásakor alatt, különös figura volt. Két méter magas, láthatólag majd kicsattant az egészségtől, számos nyelven beszélt, s a négy diplomájával olyan munkát végzett, amit az is tud, aki képes bekapcsolni a számítógépet. Munka közben folyton megrokant egészségét hozta szóba. Egyszer egy szünetben azt mondta, hogy ha egy

csepp vért is veszít, belehal. Amint ezt taglalta, minden jel arra mutatott, hogy komolyan is gondolta. A munkatársak persze csak mosolyogtak magukban.

A cigarettaszünetekben mindenféle különös történettel szórakoztatta munkatársait, amiért már önmagában is érdemes volt dohányozni. Azelőtt számtalan, nem mindennapi munkakörben dolgozott. Volt tévéstől kezdve, nyelvtanáron át a francia műfordítóig minden. Gyakran beszélt külföldi élményeiről, hisz főszerkesztőként ötvennél is több országban megfordult. Sri Lankán szinte titánként kezelték, mert vagy két fejjel volt magasabb a helyieknél. Még elég hosszú ágyat sem találtak neki, amiről nem lógott volna le a lába. Rendkívüli termete esetenként előnytelennek bizonyult. Egyszer a Magyar Televízióban egy alacsony növésű műsorvezetőjével beszélt telefonon valami közös munkáról. Az illető nagyon készségesnek bizonyult a telefonban, ám mikor élőben találkoztak, hogy megbeszéljék a részleteket, Pali láttán elsápadt. Addigi kedvessége azonnali ellenszenvvé változott, amit még leplezni sem próbált.

Pali mindenről elméleteket gyártott. Az egyik szerint nem létezik nyelvérzék, csak szorgalom és lustaság.

Noha jómagam nem osztotam minden nézetével, elgondolkodtatónak tartottam, hogy ez az ember eredeti véleményeket formál, amelyeket vállal is. Mindezt pedig egy olyan világban, ahol alkalmazkodni szokás, és ha az ember jót akar magának, nem ellenkezik. Aztán eltűnődtem, hogy akinek óriási tapasztalata van számos területen, miért ilyen semmi munkát végez, és vajon miért nem valami olyat, amibe beleadhatná tudását, amivel a közösség javát is szolgálhatná? Amikor ezt megkérdeztem tőle, csak annyit mondott: - A pénz... Vajon ennyire nincs már rá szükség más munkakörben? Ahogy egyre csak, furcsábbnál furcsább, hihetetlenbennél hihetlenebb történeteket és elméleteket osztott meg velem, arra gondoltam, hogy milyen kár, hogy csupán a munkahelyünkön találkozom ezzel a nálamnál kétszer idősebb férfúval. De vajon miért is érdekelt engem ennyire ez az ember? Talán pont ezért: mert mindig is vonzott az olyanok társasága, akik mások, mint a többiek, akik fel merik vállalni a többségtől eltérő véleményüket, és nem hajlandóak színjátékként élni az életüket. Vagy ha mégis színjátékot játszanak, akkor a sajátjukat.

Egy esti műszakban pizzát rendeltünk, és félhangon megjegyezte, hogy amióta az egyik kiküldetése alatt egy csinos olasz riporternő meghívta vacsorázni, a pizza a kedvenc étele. Érdekes módon az enyém is. Persze riporternő nélkül. Ekkor fogant meg bennem az ötlet: meghívom vacsorára hozzánk, és pizzát fogok sütni. Gyakorlatilag az egyetlen dolog, amit akkortájt, alapanyagokból kiindulva, tűrhető – értsük itt: ehető - minőségben el tudtam készíteni a konyhában. Szemlátó mást örült a meghívásnak, és annak, hogy a „fiatal generációt” érdeklí még egy ilyen „vén csataló” személye. Azért beismertem, hogy a riporternő pizzájával nem versenyezhetek, amibe belegyezett.

A vacsora napjához közeledve egyre csak azt vártam, ami feltartóztathatatlanul

szokott áradni belőle, a fura történeteit. Elsőrangú vitapartner, utánozhatatlan egyéniséggel. Nem tudhattam, hogy igaz-e amit mond vagy sem, és azt sem, hogy mit várhatok a találkozástól, ám attól én még vártam...

De nem jött. Próbáltam telefonálni, de nem válaszolt. Csalódott lettem. Másnap a munkahelyen értesültem távolmaradásának szomorú okáról: meghalt. Először fel sem fogtam, amit hallottam. Tehát tényleg beteg volt. Olyan úr támadt bennem, amely egyre csak kavargott, forgott, mint a szélkakas a szélben. Hitetlenkedtem, hisz csak egy napja beszéltünk, és láthatólag semmi baja sem volt.

Idővel az örvénylő érzés lecsillapodott, akárcsak a haragos égbolt a kiadós nyári zivatar után. De az érzés mindig is az maradt, ami volt: az úr. Attól a naptól kezdve nélküle forog tovább a világ. Épphogy csak megismertem, szétfoszlott, mint a korahajnali köd a reggeli nap perzselő tűzében.

*

Czibik Gábor

(szül. 1975) általános orvosként végzett 2001-ben a Semmelweis Egyetemen, Budapesten. Posztgraduális tanulmányait a Karolinska Intézetben, Stockholmban kezdte. Jelenleg az oslói egyetemen dolgozik a szív génterápiás lehetőségeinek kutatásával. Az szívkutatáson kívül érdeklődési területei a játékelmélet, filozófia, logika, az emberi lélek természete és az irodalom.

Írással 2005 őszétől foglalkozik.